

FILMŠULA, Kosovelov dom Sežana, petek, 12. april 2019 ob 15h

NE BOM VEČ LUZERKA

Slovenija, 88 min, 2018

Režija in scenarij: Urša Menart

Igralci: Eva Jesenovec, Živa Selan, Saša Pavček, Branko Završan, Špela Rozin, Jurij Drevenšek, Tina Potočnik Vrhovnik, Lara Vouk, Timon Šturbej, Aljaž Jovanović, Matic Lukšič

Fotografija: Darko Herič

Glasba: Simon Penšek

Montaža: Jurij Moškon

Nagrade, nominacije, potrditve: Festival slovenskega filma 2018 – nagrade vesna: film, scenarij, stranska igralka (Živa Selan), LIFFe 2018 – posebna omemba.

KRATKA VSEBINA IN OCENA

Zadnja letošnja Filmšula nam bo postregla z velikim zmagovalcem in zmagovalko minulega Festivala slovenskega filma. Celovečerni igrani prvenec **Urše Menart** *Ne bom več luzerka* govori o 29-letni Špeli, ki je diplomirala iz umetnostne zgodovine, kar pomeni, da še nikoli ni imela redne službe. Za razliko od svojih najboljših prijateljic, ki sta se pred leti odselili iz Slovenije in se ne nameravata vrniti, Špela trmasto vztraja, da bo ostala v Ljubljani. Ko delo v tujini dobi tudi njen dolgoletni fant, Špela ostane brez stanovanja, službe in družbe. Preseli se k staršem in babici, ki zdaj živi v Špelini otroški sobi. Toda želi se osamosvojiti in odrasti, namesto da bi še naprej podaljševala svojo že tako ali tako deset let predolgo adolescenco.

Film portretira tipsko predstavnico neke generacije danes, ki se kljub urejenim mislim, kaj bi v družbi morala početi, kako se prilagajati, do kdaj vztrajati in kaj pričakovati, celo kljub svoji marljivosti, ne znajde. Kot pravi režiserka in scenaristka, imajo ljudje okoli Špele dobre namene, »*le okoliščine ali pa njihovi značaji jim preprečijo, da bi se zadeve razvile v pravo smer.*« Tako je neprestano na bojnem polju med brezskrbnostjo in samorealizacijo, med priložnostmi in nevarnostmi, vendarle po večini ovirana. Menartino premišljeno melanholično dinamiko filma komplementira še estetizirana fotografija z umerjenimi barvnimi filtri in intenzivna glasbena kulisa.

TEME ZA RAZMISLEK

FILM O ODRAŠČANJU

Film *Ne bom več luzerka* odpira pomembno temo o »begu možganov« (izseljevanje mladih v tujino), ki mu Špela kategorično nasprotuje, lahko pa ga označimo tudi kot primer sodobnega primera podžanrskega filma »*coming-of-age*« (film odraščanja), za katerega načeloma velja, da spremlja adolescenčne težave mladostnikov. Socialni pritiski in pričakovanja od otrok in mladostnikov danes to obdobje zrelostnih preizkušenj zamikajo, kar povzroča, da se že več generacij sooča z zamaknjeno adolescenco oz. podaljšano mladostjo, ki lahko traja vse do petintridesetega leta (oz. praktično do ekonomske neodvisnosti mladostnikov). Četudi Špela ni primer hiper angažirane mladostnice, nikakor ni apatična predstavnica svoje generacije, saj se trudi, da bi ji v življenju uspelo. Zgodba namenja pozornost njenim podvigom, da bi ji nekako uspelo, da bi (p)ostala vitalni del družbe in ne zgolj »*sposobna propalica*«, kot si enkrat reče sama. In boj v dosegu tega je mnogokrat tudi sam s seboj.

Urša Menart pravi: "*Iz vseh stereotipov sem se skušala malce norčevati. Naše generacije [op. a.: r. 1985] tako ali tako nihče ne jemlje resno, predvsem zaradi nepoznavanja okoliščin, ki so za nas veliko drugačne, kot so bile za mlade pred dvajsetimi leti. Skušala sem zavzeti distanco do situacije in nanjo pogledati s humorne plati. Kaj pa, sem se vprašala, če je to ženska, ki je bila po vseh merilih "pridna", ki je izpolnila vse zahteve okolice, pa ji to še vedno ni prineslo uspeha?"*

"*Prepad med našo situacijo in situacijo naših staršev v času, ko so se vzpostavljali kot odrasli, je zelo očiten – in zelo navdihujoč za vse, ki pišemo zgodbe. Po drugi strani pa v filmih ne maram kategoričnih negativcev, če seveda ne gre za žanrski film. V mojih filmih ni hudobcev: vsi imajo dobre namene, le okoliščine ali pa njihovi značaji jim preprečijo, da bi se zadeve razvile v pravo smer. To, da imaš dobre namene, seveda ne pomeni, da bo šlo v življenju vse zlahka in da ne bo konfliktov."*

Tako se spomnite v koliko službah smo videli Špelo? Kakšni plačilni pogoji dela so bili tam? Okoli Špelinega iskanja službe se vrti kar večino časa filma, zato je pomembno, da se spomnimo, kaj so ji glede tega govorili drugi? Kakšne priložnosti so ji ponujali oz. jih je imela? Je kdaj ravnala narobe, oz. bi ji vi svetovali drugače – kdaj je bilo to? Katere konflikte je imela Špela sama s seboj?

SCENARIJ, FOTOGRAFIJA, BARVE, GLASBA

Urša Menart je sicer sploh prva ženska, ki je prejela vesno za najboljši film, to nagrado pa je prejela tudi za scenarij tega filma. Direktor fotografije filma **Darko Herič** je želel s svojim delom vlti filmu še nekaj več topline, zato je izbral prav posebne objektivne iz petdesetih let prejšnjega stoletja. K temu so mestoma dodali še posebno rdeče-oranžno svetlobo oz. filtre, ki dajejo prizorom posebno občutje. Film karakterno zaznamuje tudi glasba, ki jo je skladal **Simon Penšek**.

Kaj pomeni, da je scenarij v filmu kakovosten? Kaj so merila tega? Kaj je v scenariju vse zapisano? Ima film lahko dober scenarij, a je slabo posnet ali obratno? Scenaristka je trenutni konec filma spremenila v zadnjem hipu, tik preden so ga snemali. Ali si morda misliš, kakšen je bil zaključek filma pred to spremembo – kaj se zgodi s Špelo? Kdaj se v filmu pojavi rdeče-oranžna svetloba – kaj je skušala Menartova tudi preko te svetlobe sporočiti? Kakšna občutja vam vzbuja glasbena krajina filma?

NADALJNI FILMSKI PREDLOGI

Kar brez skrbi (*Happy-Go-Lucky*, Mike Leigh, 2008), **Še eno leto** (*Another Year*, Mike Leigh, 2010), **Ne meč'te se stran** (*Singles*, Cameron Crowe, 1992), **Banda punc** (*Girlhood*, Céline Sciamma, 2014), **Mina** (*Mina Walking*, Yosef Baraki, 2015), **V Ieru** (Janez Burger, 1999), **James White** (*Josh Mond*, 2015), **Pred zoro** (*Before Sunrise*, Richar Linklater, 1995), **Dobri Will Hunting** (*Good Will Hunting*, Gus Van Sant, 1997), **Nakom** (Kelly D. Norris, 2016), **Nena** (Saskia Diesing, 2014), **Güeros** (Alonso Ruizpalacios, 2014), **Izlet** (Nejc Gazvoda, 2011), **Akvarij** (*Fish Tank*, Andrea Arnold, 2009), **Upornik brez razloga** (*Rebel Without a Cause*, Nicholas Ray, 1955), **Čarlijev svet** (*The Perks of Being a Wallflower*, Stephen Chbosky, 2012), **Služkinje** (*The Help*, Tate Taylor, 2011).